

ΜΑΡΙΑ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗ

ΤΟ ΔΕΝΤΡΟ
ΤΟ ΜΟΝΑΧΟ

Μυθιστόρημα

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

*«Εκείνα τα αλμυρά δάκρυα, από πού έρχονται, μάνα;
Κλαίω, κύριε, το νερό της θάλασσας»
F. G. Lorca,*

για τη Μελίνα Καρακώστα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Συμμόγιορτα	11
Βιόλα της θάλασσας	18
Αντίο, όνειρα παλιά	31
Αγριότητες	35
Μικρή εξομολόγηση	48
Απρόσμενοι επισκέπτες	56
Φανταστική νεράιδα	61
Μες στα σωθικά της ελιάς	67
Άνθρωποι που δεν αγαπήθηκαν	74
Άδειο τραπέζι, μεγάλοι μπελάδες	80
Μια ιστορία που αρνείται να ειπωθεί	87
Νυχτερινή περιπολία	96
Πάντα υπάρχει κάτι να κάνεις	106
Φιλάγριοι	113
Χαρά που δε γνώρισα	124
Αν βρέξουνε τα δάκρυα το χόμα	130
Λάθος ζύγι	139
Παλιά υπόσχεση	146
Όνειρα με τα μάτια ανοιχτά	150
Γιατί όχι σε μένα;	154
Για ένα σύκο	161
Μαύρα κουρσάρικα πανιά	165
Στη σκιά των καραβιών	170

Βιόλα της θάλασσας

Ο Σίμος τρέχει σαν τρελός στα σοκάκια του χωριού. Έχει βάλει στοίχημα ότι δε σκιάζεται το σκοτάδι. Τα άλλα παιδιά τον περιμένουν στην πλατεία. Κοιτούν από ψηλά και βλέπουν τη σκιά του να κινείται στα σοκάκια σαν φίδι.

Στα πάνω σπίτια είναι πανεύκολο. Όλοι το κάνουν. Οι πόρτες είναι ανοιχτές και λίγο φως γλιστράει ακόμα κι από τις κλειδωνότρυπες. Να, τώρα πέρασε κι από το κλειστό καφενείο του κυρ Θωμά. Πήδηξε πάνω από τα κιβώτια, όπου σαπίζουνε λίγες ξεχασμένες ντομάτες.

Κάποια γάτα νιαούρισε δυνατά. Πάνω στη φούρια του, ο Σίμος πάτησε ένα πλαστικό μπουκάλι, έχασε την ισορροπία του και γλίστρησε. Τα παιδιά γελάνε κι αμέσως μετά βλέπουνε τη σκιά να σηκώνεται και να συνεχίζει τον αγώνα δρόμου.

Ο Σίμος ακούει τα γέλια των φίλων του, κοντοστέκεται και γυρίζει το βλέμμα του στην πλατεία. Σκοτάδι μόνο βλέπει κι ύστερα ένα μικρό φως που κάνει για λίγο τη νύχτα να

χαμογελάσει. Ο Γιώργης, φαίνεται, άνοιξε το φακό του για να του κάνει σινιάλο. Του πρότειναν να πάρει το φακό μαζί του αλλά ο Σίμος δε θέλησε.

«Δε φοβάμαι το σκοτάδι, σας λέω. Αν την κάνω την προσπάθεια θέλω να την κάνω μόνος μου. Χωρίς βοήθεια».

Από νωρίς το απόγευμα είχαν αρχίσει να βάζουν στοιχήματα. Μετρήσανε το ύψος τους στο κυπαρίσσι της πλατείας. Έβγαλε ο Μάρκος το σουγιά του και σημάδευε. Τα σημάδια μπερδευόντουσαν με κείνα από τα προηγούμενα χρόνια. Γι' αυτό ο καθένας κάρφωνε το βλέμμα του στο δικό του. Τα μετρήσανε. Ο Μάρκος τους περνούσε όλους μια ανοιχτή παλάμη. Ύστερα ερχότανε ο Γιώργης, ο Βρετός, ο Ηλίας και τελευταίος ο Σίμος. Όλα τα παιδιά γύρισαν και τον κοίταξαν με λύπηση. Μεγάλη ντροπή να είσαι ο κοντύτερος απ' όλους. Ο Σίμος όμως δεν το έβαζε κάτω. Όχι πως έλπιζε με τέτοιο μπόι να γίνει αρχηγός στα παιχνίδια τους, άλλωστε ο Μάρκος ήταν μεγαλύτερος απ' όλους ένα χρόνο. Είχε πατήσει πολλούς μήνες τώρα τα δεκατρία.

Ο Μάρκος ήταν γεννημένος αρχηγός. Δε θα άφηνε κανένα να του βγει μπροστά. Μιλούσε δυνατά, έσπρωχνε, φώναζε, έβριζε. Την είχε κερδίσει την αρχηγία τα τελευταία χρόνια και κανένα θέμα δεν υπήρχε. Όλοι το ξέρανε. Ο Σίμος το δεχότανε όπως και τα υπόλοιπα παιδιά, και κανείς δεν είπε κουβέντα νωρίτερα το απόγευμα όταν είδανε το σημάδι του Μάρκου να τους χαιρετάει από ψηλά στο λαβωμένο κυπαρίσσι.

Ο Μάρκος ύψωσε τα χέρια του θριαμβευτικά και γύρισε και τους έβγαλε τη γλώσσα.

«Ο μεγάλος θα είναι πάντα μεγάλος» φώναξε. «Προσκυνήστε τον αρχηγό σας».

Τα παιδιά κοιτάχτηκαν αμήχανα. Στα σοβαρά μιλούσε ο Μάρκος ή ήταν ένα από τα χοντροκομμένα του αστεία;

«Τι με κοιτάτε, χαϊβάνια, προσκυνήστε τον αρχηγό, ρε!»
Όλοι έσκυψαν λίγο το κεφάλι και ο Ηλίας έπεσε στα γόνατα. Ο Σίμος δεν κουνήθηκε καθόλου.

«Γιατί δεν προσκυνάς, ρε συ;»

«Είσαι ψηλότερος απ' όλους. Κι εγώ ο πιο λιγότερο ψηλός αλλά δεν προσκυνάω κι ούτε σε φοβάμαι.»

«Και τι φοβάσαι, ρε κατσούλι;»

«Δε φοβάμαι τίποτα.»

«Δε φοβάσαι ούτε τις Ανεβαλούσες ούτε τα Λεράκια;»

«Ούτε.»

Όλα τα παιδιά γύρισαν και τον κοίταξαν. Ακόμα και ο Μάρκος δεν είπε τίποτα.

Ανεβαλούσες και Λεράκια ήταν τα τελώνια που βγαίνουνε τις νύχτες στην Ανεβαλούσα ή στην πιο πέρα γειτονιά, τα Λεράκια. Δεν ήταν τα ίδια. Κάθε γειτονιά είχε τα δικά της. Δεν υπάρχει κανένας στο χωριό που να μην τα έχει ακούσει.

Βγαίνουνε μόνο τις νύχτες γιατί δε θέλουν τους ανθρώπους. Ο Σίμος είχε ακούσει πολλές ιστορίες από τη μικρή νενέ, τη γιαγιά της μαμάς του που ήταν η μεγαλύτερη σχεδόν σ' όλο το χωριό. Έλεγε η μικρή νενέ ότι τα τελώνια αυτά ζούσαν από πάντα στο χωριό. Οι παλιότεροι τα είχαν δει. Μοιάζουνε με μωρά, δεν έχουν τρίχες και το κεφάλι τους είναι φαλακρό και μακρουλό σαν κολοκύθι. Όμως το χειρότερο απ' όλα είναι τα μάτια τους, δυο αναμμένα κάρβουνα που δε σβήνουν ποτέ.

«Παιδάκια αβάφτιστα είναι, αγόρι μου, και γι' αυτό χωρίς σώμα κι αίμα του Χριστού. Ψάχνουν τη μανούλα τους, να τους δανείσει την ψυχή της και με δανεική ψυχή να μπούνε στον Κάτω Κόσμο» έλεγε στο Σίμο η μικρή νενέ. Ήξερε ατέλειωτες ιστορίες η νενέ για όλα, νεράιδες και δαιμόνια που ζούσανε στο χωριό τους.

Ο Σίμος βαριότανε τα παραμύθια αλλά λάτρευε τις ιστο-

ρίες της προγιαγιάς του. Την έβαζε να λέει πότε για το ένα και πότε για το άλλο. Τελειωμό δεν είχαν οι κουβέντες της κι όλες έμοιαζαν αληθινές. Κάθε ξωτικό είχε το δικό του όνομα και τη δική του θλιβερή ιστορία. Ο Σίμος είχε τόσο εξοικειωθεί με όλα αυτά που κάπου βαθιά μέσα του πίστευε ότι μπορεί και να 'θελε να συναντήσει μια απ' αυτές τις μοναχικές σκιές με το κάρβουνο στα μάτια. Τον αγκάλιαζε η προγιαγιά του και του 'λεγε:

«Εσύ, Σίμο μου, δεν έχεις να φοβάσαι τίποτα. Είσαι ο μόνος σ' όλο το χωριό που γεννήθηκε πάνω σε μονομερίτικο πανί. Και το μονομερίτικο πανί τα διώχνει όλα. Και μαγγανείες και διαόλους και δαίμονες. Ποτέ να μη σκιαχτείς».

Τα λόγια αυτά σκεφτότανε ο Σίμος όταν όρθωνε το ανάστημά του μπροστά στο Μάρκο. Ο Μάρκος κρατούσε ακόμα στα χέρια του ανοιχτό το σουγιά. Πλησίασε το κυπαρίσσι κι έδειξε τα σημάδια.

«Να, ρε. Δες πού είμαι εγώ και δες πού είσαι εσύ. Σχεδόν δυο παλάμες ανοιχτές σε περνάω. Κι εσύ, κατσούλι, δε με παραδέχεσαι γι' αρχηγό σου;»

«Το είπα. Είσαι ψηλότερος απ' όλους. Είσαι μεγαλύτερος απ' όλους. Ξέρεις περισσότερα αλλά δε σε προσκυνάω».

«Και κάνεις και τον έξυπνο και τσαμπουνάς βλακείες. Πως δε φοβάσαι Ανεβαλούσες και Λεράκια».

«Δε φοβάμαι».

«Πάρ' το πίσω, ρε σκατοκατσούλι».

«Δεν το παίρνω. Και σένα τι σε κόφτει; Μήπως σκιάζεσαι;»

«Ποιος σκιάζεται, ρε μαμούνι;»

«Λοιπόν, πας μια βόλτα σ' όλες τις κάτω γειτονιές; Πέρα απ' τα μοναχικά σπίτια, πέρα απ' τα Λεράκια, πέρα απ' τον Κακό Ποταμό και τον Γκρεμό;»

«Πάω αν θέλω».

«Κι εγώ σου λέω ότι πάω μονάχος μου, χωρίς κανένα σας, ως τις Πέτρες της Βιολέτας».

Όλα τα παιδιά γύρισαν και τον κοίταξαν σαν να είχε ξεστομίσει τη μεγαλύτερη βρισιά του κόσμου. Ως τις Πέτρες της Βιολέτας; Δεν υπάρχει άνθρωπος σ' όλη τη γη να πάει ως εκεί. Καλύτερα να πήγαιναν στην άκρη του κόσμου χωρίς φαΐ και χωρίς νερό, παρά στο σπίτι της τρελής. Σπίτι, δηλαδή, ολόκληρο δεν ήταν. Πέτρες ήταν που τις είχε φάει ο αγέρας και η βροχή. Παλιότερα, όταν ζούσαν τα αδέρφια της Βιολέτας, ήταν ένα μεγάλο αγροτόσπιτο, αλλά τώρα είχε απομείνει μόνο ένα μικρό μέρος του όρθιο κι όλα τα άλλα ήρθε ο χρόνος και τα ρήμαξε.

Κάποιες γυναίκες στο χωριό έλεγαν ότι δεν ήταν ο χρόνος αλλά οι αμαρτίες που αφάνισαν το σπίτι. Κάποιο φονικό είχε γίνει. Η Βιολέτα ήταν η μικρότερη απ' όλα τα αδέρφια. Από μικρή ήταν διαφορετική. Μιλούσε στα δέντρα, στα λουλούδια, στα πουλιά και στα ζώα. Την έβρισκαν το πρωί να κοιμάται στο κοτέτσι ή στο στάβλο, αγκαλιά μ' ένα καινούριο πουλάρι. Στην αρχή η οικογένεια έκρυβε τα καμώματά της, μα ύστερα όσο μεγάλωνε όλο και χειρότερευε. Κι έπειτα κάτι έγινε και μετά το θάνατο της μάνας της άρχισε να ξημεροβραδιάζεται στα μνήματα. Γκρίνιαζαν οι αδερφές της, ότι κανένας γαμπρός δε θα πλησιάσει το σπίτι εξαιτίας της Βιολέτας.

Έβαλε την υπογραφή ο πατέρας της και την κλείσανε σε κλινική για να γίνει καλά. Και την ξεχάσανε. Και περνούσανε τα χρόνια, και οι γαμπροί πάλι δεν έρχονταν και πέθανε ο πατέρας κι ύστερα ένα ένα όλα τα αδέρφια. Σαν να έπεσε κατάρα στο σπίτι. Ερήμωσε, το ξεκοκάλισαν οι ποντικοί.

Μια μέρα ένας χωρικός είδε καπνό να βγαίνει. Ειδοποίησε όλο το χωριό κι ο καθένας έλεγε τα δικά του. Ότι ήταν φάντασμα, ότι κάποιοι κακοποιοί το έκαναν κρησφύγετο.

Μαζεύτηκε μια ομάδα από άντρες και πήγανε και χτυπήσανε την πόρτα. Τους άνοιξε μια γυναίκα. Ήταν η Βιολέτα.

Πώς είχε έρθει στο χωριό κανείς δεν ήξερε. Κανείς δεν την είδε να φτάνει. Ήταν γιατρεμένη ή επειδή πεθάνανε όλοι δεν υπήρχε κανείς για να υπογράψει για την τρέλα της;

Τον πρώτο καιρό όλοι στο χωριό μιλούσανε για τη Βιολέτα. Λέγανε ιστορίες για τότε που ήταν μικρή. Όλοι θυμόντουσαν και κάτι. Δεν υπήρχε σπίτι που να μη μιλούσανε το βράδυ για τη Βιολέτα. Κι όταν πλησίαζαν τα παιδιά, οι κουβέντες σταματούσαν. Κι αν θέλανε να τα φοβερίσουνε, με τη Βιολέτα τα φοβερίζανε: «Θα φωνάξω τη Βιολέτα» ή «Θα σε παρατήσω στις Πέτρες της Βιολέτας». Και να τώρα που ο Σίμος παραβίαζε τους εφιάλτες τους.

«Ναι ρε, θα πάω ως τις Πέτρες της Βιολέτας, σας λέω».

«Σιγά μην πας και...»

Ο Μάρκος προσπάθησε να σκεφτεί κάτι χειρότερο αλλά δε βρήκε, γιατί δεν υπήρχε τίποτα χειρότερο. Οι Πέτρες της Βιολέτας ήταν ο σκοτεινότερος εφιάλτης τους.

«Θα πάω, σου λέω».

«Πήγαινε αλλά μετά μη γυρίσεις κλαίγοντας και πεις στη μάνα σου ότι εμείς σε στείλαμε. Κοπρίτες, είστε μάρτυρες. Μόνος του λέει ότι θα πάει».

«Μην πας, ρε Σίμο. Θα τρελαθείς κι εσύ».

«Κι αν σε φάει;»

«Αν με φάει, δε θα γυρίσω πίσω».

Ο Γιώργης του έδωσε το φακό του. Όσες φορές και να τον παρακαλούσε ο Σίμος παλιότερα, ο Γιώργης δεν του τον έδινε, και τώρα τον πρόσφερε μοναχός του.

«Δεν τον θέλω, Γιώργη. Μόνος μου θα το κάνω, χωρίς καμιά βοήθεια. Μπορώ».

«Πρόσεξε μην κατουρηθείς από το φόβο σου» του σφύριξε ο Μάρκος.

Ο Σίμος τους χαιρέτησε κι άρχισε να κουτρουβαλάει τα σοκάκια. Ήταν αποφασισμένος. Δε θα γυρνούσε πίσω αν δεν έφτανε στη Βιολέτα. Κι άλλες φορές είχε προσπαθήσει να πάει ως εκεί. Και χωρίς να έχει βάλει στοίχημα. Περνούσε την κάτω ερημική γειτονιά και, στη στροφή για τις Πέτρες της Βιολέτας καθότανε, σκαρφάλωνε στα βράχια και προσπαθούσε να τη δει.

Μια φορά τη διέκρινε ανάμεσα στις πέτρες. Κοιτούσε τα μαλλιά της να απλώνονται στον άνεμο και δεν κουνιότανε ώσπου η γυναίκα γύρισε και κάρφωσε το βλέμμα της προς το μέρος του. Αδύνατο να τον είχε δει. Ο Σίμος όμως τρόμαξε. Το 'βαλε στα πόδια σαν να τον κυνηγούσε. Έπεσε, χτύπησε, γύρισε με ματωμένα γόνατα κι άκουσε τις κατσάδες της Φώτως. «Γιατί, αγόρι μου, δεν προσέχεις; Γιατί όλο πέφτεις; Αλλά δε φταις εσύ. Φταίει ο νονός που σου βρήκε ο πατέρας σου. Καπετάνιος στ' όνομα αλλά στην τσέπη του, καβούρια. Ούτε ένα ζευγάρι παπούτσια δε σου έστειλε. Μα ούτε ένα; Ποτέ; Πώς να περπατήσεις σωστά αν δεν έχεις φορέσει παπούτσια του νονού σου».

Έτσι έκανε πάντοτε η μάνα του. Ξεκινούσε να τον μαλώσει και στο δρόμο ξεσπούσε τη μανία της σε κάποιον άλλον. Έναν τον είχε η Φώτω. Ο πατέρας του, όλο στα καράβια. Αυτή έπρεπε μια ζωή να παίρνει αποφάσεις για όλα. Δεν της άρεσε να τον μαλώνει.

Ο Σίμος σκέφτηκε τη μάνα του με τη μικρή νενέ καθισμένες μπροστά στο τζάκι, να τον περιμένουν. Η προγιαγιά του δεν ήταν καθόλου μικρή, τα είχε περάσει προ πολλού τα ογδόντα, αλλά τη λέγανε μικρή γιατί ήταν μικροκαμωμένη. Ένα κλαράκι στα νιάτα της, ήρθαν τώρα και τα χρόνια, της βάρυναν την πλάτη, μάζεψε ακόμα περισσότερο κι έγινε μια σταλιά.

Ο Σίμος τη γιαγιά του δεν τη γνώρισε ποτέ. Κι η Φώτω μι-

κρή ήταν όταν πέθανε η μάνα της. Η προγιαγιά του τη μεγάλωσε, νενέ τη φώναζε η μάνα του, μικρή νενέ εκείνος και της έμεινε.

Τώρα ο Σίμος έφτανε στα τελευταία σπίτια του χωριού. Οι σκιές δίπλα του πάντα, να τρέμουν στους δρόμους και στους τοίχους των σπιτιών. Στο τελευταίο σπίτι, τον αποχαιρέτησε και η τελευταία σκιά.

Έτρεχε γρηγορότερα τώρα στο χωματόδρομο. Στην άλλη στροφή ξεκινούσαν οι Ανεβαλούσες, τα μικρά κτήματα, τα ξώχωρα. Καθώς στο χωριό τα σπίτια ήταν αγκαλιασμένα το ένα με το άλλο, δεν είχαν αυλές. Έτσι το κάθε σπίτι είχε το περιβολάκι του έξω από το χωριό. Φύτευαν τα απαραίτητα, μαρούλια, κολοκύθια, ντομάτες, και το καλοκαίρι έβλεπες και κανένα καρπούζι.

Ο Σίμος άκουσε ένα θόρυβο πίσω από ένα θάμνο και κοντοστάθηκε. Ήταν σίγουρος ότι τώρα θα έβλεπε τα δυο μάτια κάρβουνο και κάποιο απ' τα τελώνια που κυκλοφορούσαν στην περιοχή. Ο θόρυβος συνεχιζότανε, έμοιαζε τώρα με κλάμα. Όλα ταιριάζανε στις διηγήσεις της νενές.

Πήρε φόρα ο Σίμος να φύγει μακριά από το κλάμα αλλά αυτό τον ακολουθούσε. Γύρισε ο Σίμος, πλησίασε στο θάμνο κι άκουσε ένα δυνατό γάβγισμα. Έσκυψε και είδε ένα σκυλί πιασμένο από το πόδι του με σκοινί. Κάποιος χωρικός θα το είχε δέσει για να διώχνει τους ανεπιθύμητους και πρέπει να το είχε ξεχάσει εδώ μέρες. Το τρίχωμά του ήταν γεμάτο φύλλα και λάσπες. Ο Σίμος το χάιδεψε κι αυτό του έδειξε τα δόντια του.

«Θες να σε αφήσω εδώ στην ερημιά ή να σε ελευθερώσω, χαζόσκυλο;»

Το σκυλί σαν να κατάλαβε, ξάπλωσε κάτω και δεν ξανακουνήθηκε. Δυσκολεύτηκε ο Σίμος να λύσει το σκοινί. Νόμιζε ότι θα το πνίξει το κακόμοιρο το ζώο. Κουράστηκαν τα

χέρια του κι έσκυψε και τράβηξε με τα δόντια του τον κόμπο κι αυτός χαλάρωσε. Ύστερα γρήγορα γρήγορα απελευθέρωσε το σκυλί.

«Τυχερός είσαι. Φύγε τώρα. Είσαι ελεύθερος. Φύγε, σου λέω».

Το σκυλί στεκόταν εκεί και τον κοιτούσε και δεν κουνούσε ρούπι.

«Αν δε φύγεις εσύ, θα φύγω εγώ. Είμαι σε αποστολή».

Έκανε δυο βήματα ο Σίμος, έκανε δυο και το σκυλί. «Φύγε, σου λέω».

Έσκυψε ο Σίμος κι έκανε ότι πιάνει πέτρα και το σκυλί τρομαγμένο κρύφτηκε πάλι πίσω από το θάμνο. Άρχισε να τρέχει ο Σίμος. Δε γύρισε πίσω να κοιτάξει. Το λυπήθηκε το κακόμοιρο. Μακάρι να το έπαιρνε μαζί του, αλλά η Φώτω ούτε ν' ακούσει δεν ήθελε για σκυλιά. Άσε που μπορεί να τον ανακάλυπτε αυτός που το είχε δέσει και να τον περνούσε για κλέφτη. Κι ύστερα, πώς να γυρίσει στην πλατεία με το ψωρόσκυλο; Άσ' το καλύτερα.

Πέρασε σαν βολίδα απ' τα Λεράκια και μετά ξερότοπος. Λίγο πιο πέρα είδε το Δέντρο το Μονάχο. Έτσι το έλεγαν στο χωριό, γιατί ανάμεσα στα βράχια έστεκε ένα δέντρο μόνο του. Δέντρο βουνό. Και γύρω, ως πέρα στον ορίζοντα, η θάλασσα.

Παλιότερα του έλεγε η νενέ ότι το γιορτάζανε το Δέντρο το Μονάχο. Μια φορά το χρόνο. Μαζεύονταν εδώ στις 27 Μαΐου, στο τέλος της άνοιξης. Έφερναν μαζί τους φαγητά και τρώγανε κάτω από το δέντρο, πίνανε οι μεγάλοι και κανένα ποτηράκι, ερχόντουσαν στο κέφι και πιάνανε το χορό. Τώρα το Δέντρο έστεκε μόνο του. Είχε πολλά χρόνια να δει πανηγύρια και χαρές. «Άμα μεγαλώσεις, Σίμο μου, να με πας μια βόλτα στο Δέντρο το Μονάχο. Να δω το αμέτρητο της θάλασσας. Να κάτσουμε να ξαποστάσουμε. Τέτοια σκιά

να πάει χαμένη; Τέτοια σκιά κανένα δέντρο δε δίνει. Μόνο αυτό. Θέλει παρέα. Θα στείλουμε και μαντάτα στον πατέρα σου στη θάλασσα, να γυρίσει γρήγορα, να σε δει που έγινες ολόκληρος άντρας» του έλεγε η νενέ του.

Τώρα στη σκιά της νύχτας, το Δέντρο το Μονάχο στεκόταν σιωπηλός διαβάτης σε ανάπαυση, αγγελιοφόρος των κυμάτων.

Είδε από μακριά ο Σίμος τις Πέτρες της Βιολέτας. Πώς θα τον πιστέψουν τα παιδιά ότι έφτασε ως εδώ; Κόντνυε το βήμα του. Μια μυρωδιά από θυμάρι, ρίγανη και βασιλικό τον πήρε από τη μύτη. Έτσι ολόιδια μύριζε και το παράθυρό του. Προχώρησε σιγά σιγά. Ένωσε τις πέτρες, νάρκες κάτω από τα πόδια του. Όλα σκοτεινά. Κανένα φως. Καμιά σκιά. Πού να κοιμάται η Βιολέτα; Τι να πάρει μαζί του; Οι πέτρες είναι παντού ίδιες. Είχε φτάσει δυο βήματα έξω από την πόρτα. Μέσα, θα κοιμόταν η τρελή.

Είδε ένα παράθυρο. Τρία γλαστράκια. Άπλωσε τα χέρια του, έπιασε το βασιλικό κι η μυρωδιά που απλώθηκε φοβήθηκε ότι θα τον μαρτυρήσει. Και τότε σαν κατάρα ακούστηκε πίσω του ένα δυνατό γάβγισμα. Το σκυλί – τον είχε ακολουθήσει ως εδώ. Χαμένος. Ήταν πια χαμένος. Κούνησε απελπισμένος τα χέρια του να τρομάξει το σκυλί αλλά αυτό έμενε εκεί, κουνώντας την ουρά του. Πίσω του ακούστηκε η φωνή της Βιολέτας.

«Πού είσαι, καλέ μου; Πού είσαι, Μάνη μου; Τρεις μέρες και τρεις νύχτες σε περιμένα. Νόμιζα ότι έφυγες για πάντα σαν τους άλλους. Τρεις μέρες και τρεις νύχτες, κάθομαι εδώ και τους ακούω να μου φωνάζουν. Μεσ στο μυαλό μου. Οι φωνές τους. Πώς αντέχει το στόμα τους τέτοια λόγια; Εκδίκηση θέλουν, ακούς, Μάνη μου; Τι τους έκανα; Μάνη;»

Το σκυλί προσπέρασε το Σίμο, που το ακολούθησε με το βλέμμα του. Και τότε μόνο γύρισε και είδε τη Βιολέτα, δυο

μέτρα πιο πέρα, να στέκεται με ανοιχτή την αγκαλιά της και να υποδέχεται το σκυλί.

«Ποιον έφερες μαζί σου; Φίλος είσαι ή εχθρός; Γιατί δε μιλάς; Ποιος είσαι;»

Ο Σίμος είδε δυο μάτια περίεργα να τον καρφώνουν. Ένα μάτι κατάσπρο νεκρό κι ένα μάτι κατάμαυρο ζωηρό.

«Εγώ είμαι, κυρία. Βρήκα το σκύλο σας δεμένο στις Ανεβαλούσες».

«Μικρό παιδάκι είσαι; Μου αρέσουν τα μικρά παιδάκια!»

Ο Σίμος, για μια στιγμή, φαντάστηκε τη Βιολέτα να τον ξεκοκαλίζει μαζί με το Μάνη της. Κι ύστερα σκέφτηκε να το βάλει στα πόδια να σωθεί, αλλά κάτι στο ύφος της Βιολέτας τον έκανε να ντρέπεται για όλα αυτά που σκεφτόταν.

«Δε βλέπω πολύ καλά, και γι' αυτό δε σε υποδέχτηκα διαφορετικά. Μου έλειψε ο Μάνης μου, νόμιζα ότι τον έχασα. Κι εσύ τον έφερες πίσω. Είσαι ο σωτήρας του. Είσαι ο μικρός μου ήρωας. Ας τα πάρουμε απ' την αρχή, λοιπόν. Να κάνουμε τη γνωριμία, όπως πρέπει. Είμαι η Βιολέτα κι είναι ο Μάνης. Εσένα πώς σε λένε;»

«Σίμο».

«Σίμο, Σίμο σαν ασήμι, αργυρένιος, πολύτιμος... Μπράβο, αγόρι μου».

«Τίποτα, κυρία, ήταν στο δρόμο μου».

«Αλήθεια, πού μένεις; Κάνω μέρες ν' ακούσω άνθρωπο».

«Μένω στο χωριό αλλά πήγαινα στο χωράφι μας, στις Ανεβαλούσες. Στο δρόμο βρήκα το σκυλάκι σας, το Μάνη, κι έτσι ήρθα ως εδώ».

«Τι τυχερή ήμουνα σήμερα. Τι θα έκανα χωρίς το Μάνη; Είναι ο φίλος μου, το μάτι που μου λείπει, η αγκαλιά μου τις νύχτες».

«Κυρία, πρέπει να φύγω τώρα».

«Μη φύγεις ακόμα και να με λες Βιολέτα. Δεν είμαστε

άγνωστοι τώρα. Μια φορά φίλοι για πάντα φίλοι. Μια φορά προδότης για πάντα προδότης. Έτσι, κύριε Πολύτιμε;»
«Έτσι».

«Κάτσε τώρα εδώ, θα σου φέρω ένα δώρο».

Ο Σίμος κρυφοκοίταξε μέσα από την ανοιχτή πόρτα το δωμάτιο. Μικρό. Καθαρό και τακτοποιημένο. Ένα πολύχρωμο πάπλωμα σκέπαζε το κρεβάτι. Δίπλα μια κουνιστή πολυθρόνα. Πάνω στο τραπέζι ένα μικρό ανθοδοχείο με φρέσκα αγριολούλουδα. Ο Σίμος άκουσε τη Βιολέτα να ψάχνει κι ύστερα τα βήματά της και γύρισε βιαστικά το βλέμμα του προς τη θάλασσα.

«Ορίστε. Το βρήκα».

Η Βιολέτα κάθισε δίπλα του. Στα χέρια της κρατούσε ένα μικρό μαξιλαράκι σε σχήμα καρδιάς. Πάνω του, κεντημένο, ένα λουλούδι και από κάτω ένα καλλιγραφικό Β.

«Είναι βιολέτα;» ρώτησε ο Σίμος, δείχνοντας με το δάχτυλό του το λουλούδι.

Έβαλε και η Βιολέτα τα δάχτυλά της στο μαξιλάρι και για λίγο άγγιξαν την παιδική παλάμη.

«Είναι βιόλα της θάλασσας. Άγρια βιολέτα. Η βιολέτα είναι πιο περήφανη, η βιόλα είναι φτωχή, ταπεινή, φυτρώνει στην άκρη της θάλασσας. Την άνοιξη. Μοιάζει με τη βιολέτα αλλά έχει μικρότερα ανθάκια. Μοβ, ροζ, λευκά και κόκκινα. Άγριες βιόλες τυχερές στην άκρη της θάλασσας. Ελεύθερες».

«Είναι πολύ ωραίο».

«Μόνη μου το κέντησα».

«Είναι μεγάλο δώρο, δεν μπορώ να σας το πάρω».

«Όχι, θέλω να το έχεις εσύ. Ένα παιδί. Έτσι μικρούλα ήμουνα κι εγώ και σκαρφάωνα όπως κι εσύ κι έτρεχα τις νύχτες. Ξέρεις, τότε οι δικοί μου με φώναζαν Βιόλα. Άμα ξανάρθεις θα σου πω ιστορίες. Σου αρέσουν οι ιστορίες;»

Κούνησε το κεφάλι του ο Σίμος.

«Θα ξανάρθεις;»

«Θα ξανάρθω, κυρία».

«Βιολέτα».

«Θα ξανάρθω, Βιολέτα».

«Ο Μάνης κι εγώ θα σε περιμένουμε».

Ο Σίμος αγκάλιασε το μαξιλάρι και το έβαλε στα πόδια. Έτρεχε και μόνο λίγο πριν από το Δέντρο το Μονάχο στάθηκε, γύρισε και κοίταξε. Ξεχώρισε τη Βιολέτα. Καθότανε στην ίδια πέτρα. Δίπλα της, πάνω στην πέτρα, ο Μάνης. Καθώς το σκοτάδι σαν ποτάμι έτρεχε κατά τη θάλασσα, τα δυο λευκά σημάδια έμοιαζαν με τα πρώτα της κύματα.